

[Diderichsen.]

videre“, hvormed dette punktum indledes, nemlig „endvidere“ i forhold til alt det, som kan siges at falde ind under kriteriet.

Også på anden måde har lovforslagets fædre udtrykkelig indrømmet, at der her var tale om noget, der ikke faldt ind under kriteriet. Overensstemmende hermed mente rigsbibliotekaren på ministerens forespørgsel i 1961 heller ikke, at disse to håndskrifter kunne falde ind under udleveringskriteriet, jfr. rigsbibliotekar Palle Birkelunds også af det ærede medlem hr. Poul Møller citerede foreløbige notat vedrørende håndskrifterne, som er aftrykt i bilag 8 til den nu foreliggende udvalgsbetænkning, side 27 ff, og jfr. Den arnamagnæanske Kommissions udtalelse på mødet med undervisningsministeren den 16. oktober 1964, optrykt sammesteds side 44, som jo påpeger, at Norge med større ret end Island kunne gøre krav på disse håndskrifter.

Man må da spørge: hvad er indholdet af disse håndskrifter? Jeg vil tillade mig at citere fra et bilag til udvalgsbetænkningen til det oprindelige lovforslag fra 1961. Bilaget er en udtalelse fra redaktionen af Den arnamagnæanske Kommissions ordbog, og man kan derigennem danne sig et klart indtryk af, hvad det egentlig drejer sig om. Her beskrives — idet jeg nu vil fremdrage nogle enkelte udtalelser fra en større sammenhæng — følgende om Codex regius:

„Codex regius, der er en islandsk afskrift fra ca. 1275, er det eneste nogenlunde fuldstændige pergamenthåndskrift af Den ældre Edda. Indholdet er digte, dels om de hedenske guder (Odin, Thor o. s. v.) og dels om de germanske og nordiske sagnhelte.

... Gudedigtene er en af hovedkilderne til læren om de hedenske guder i Norden. ... Odin, Thor o. s. v. var guder, der var fælles for hele Norden, og gudedigtene giver udtryk for en fællesnordisk ånd. Det er da også uvist, hvor i Norden disse digte er blevet skabt, og det er en udbredt opfattelse blandt de lærde, at de er blevet til i Norge. ... Det kan derfor ikke være rigtigt at betragte disse digte som alene islandsk kulturreje.“

Med hensyn til Flatøbogen skal jeg kort citere følgende:

„Flatøbogen er en islandsk afskrift af en serie sagaer om de norske konger.“

Dertil kommer:

„Sagaen om de danske jomsvikinger. ... Sagaen om de norske jarler på Orkneyøerne. ... Færøernes ældste historie. Dele af Færingesagaen findes i andre håndskrifter; men der er flere afsnit af denne saga, der kun findes i Flatøbogen, således stykket om den færøske stormand Sigmund Brestisson, der blev hirdmand hos Ladejarlerne i Norge, og om drabet på ham. ... Annaler (med mange oplysninger om Danmarks historie).“

(Folketingstidende 1960-61, 2. samling, tillæg B. sp. 1047-49).

Man må derfor sige, at der virkelig ikke er nogen saglig grund til udlevering af håndskrifter med sådant fælles nordisk indhold, og man vil fra nu af og til ragnarok søge forgæves efter en saglig grund.

Hvorfor foreslår man da udlevering også af disse to håndskrifter? Der er kun én grund, og det er gavemodtagerens ønske — eller skal man med saglig ret sige: gavemodtagerens krav — om at få mere, end selv det aftalte kriterium på nogen måde, selv efter den videst tænkelige tolkning, kan presses til at omfatte.

Som det så smukt udtryktes i bemærkningerne til lovforslaget ved dets første fremsættelse i 1961, har man fra islandsk side lagt overordentlig vægt på udlevering af endnu to af skindbøgerne. Jeg tror ikke, at en anden nations nok så brændende ønsker om udlevering fra samlinger, biblioteker og arkiver egner sig til at være udleveringskriterium. Man bør her tænke på de internationale følger af en sådan handling fra Danmarks side og huske på UNESCOs bestræbelser for at knæsette princippet om, at kulturhistoriske mindesmærker i arkiver, samlinger og museer skal blive, hvor de nu befinder sig.

Jeg skal nu ikke rippe op i de omstændigheder, der førte til, at man fra dansk side viste en sådan eftergivenhed for de islandske ønsker, da det skete, før den højtærede undervisningsminister overtog sit høje embede. Men jeg ser mig nødsaget til at udtale en dyb beklagelse af, at den nuværende højtærede minister har holdt fast ved lovforslaget i dets oprindelige skikkelse trods dets åbenbare urimelighed på dette